

HRVATSKI glasnik

Godina XIX, broj 27

2. srpnja 2009.

cijena 100 Ft

Folklorni ansambl Lado na pečuškoj pozornici u Ulici Káptalan izveo je program „Od Panonskog do Jadranskog mora”. Na slici ples iz koreografije „Ej, sviraj, Pavo”

Foto: László Tóth

„Glasnikov tjedan“

Komentar

Vodeni junijski misec

Ove dane mi, stanovnici zapadnoga kraja Ugarske, češće zvidjamo nebo, promatramo friže putujuće oblake. Iz godine nam je već nek dost. Za nekoliko ur su ovde mirili 95-105 milimetrov godine po kvadratnom metru. Projdući tajedan u srijedu u zori je Pinka vanstupila iz svojega korita i u gornjem kraju ležeće vrčake u Petrovom Selu je pokrila. Drugi dan smo dobili visti da Kermend i sva okolina pluje, zaprli su i put prema Rédcisu.

I Pinka se gane, kotrlja se i srdi se, zato ima i takovu škurubarnastu farbu. Na centralnom mostu ništ neobičnoga nij, ali kad se skrenem na glavnu ulicu, viču mi, neka projdem do gate, tamo je situacija već nek katastrofalna. Kad minula ljeta gledamo, moremo se bolje spomenuti na isušenu Pinku, na sridini s malimi otoki od taloga. Sve sam nestrpljivija dok zajdem prik graničnoga prelaza, a na livoj strani neočekivana slika. Sinokoše u vodi, mali pogranični, dovidob i beznačajni potok proširio se je dar na 15-20 metarova. Približavam se k jednomu mjestu otkud se moru kipici napraviti, a zemlja kot da bi se htla isfuznuti ispod noge. To će se sve zatopiti u naredne dane ako bude dalje curila godina. Najbolje se je odvuđ nek čim prlje sabrati pak prođti na asfaltirani put.

Pri drugoj strani Pinke kade Petroviščani imaju hižice, i grunte za zelje, paprike, paradajz i kukoricu, ništ se ne vidi. Ali kad bliže zajdem koritu, i sam glas vode je strašan kako žubori, pogibelno mnrnji. U Striljica pri zadnjoj hiži čujem da ovoliko pinčenih gledateljv cijelo ljeto nimaju kot ove dane. Naravno, vriče s pijeskom jur stoju u komori. U susjednoj ulici pri Wagnerovi kukorica, krumpeljini su vodom zaokruženi.

Fajbegari imaju djela. No zato je ovde i takovih kim dobro dojde vekša količina vode med Pinkom i vrtom. Na privatnoj plaži otac vliče svoju kćerku u čunjku, a i susjedov črni labrador se ofrišća na kraju imanja. Još nekoliko dani je oštra situacija, a još je gorje da meteorologi na svaki dan najavljuju godinu. U Pinkovcu je strašnija situacija, jaka ga je godina poplavila, a gdo će im pomoć ako ne Petroviščani. Ognjogasci svu noć pomažu našoj partnerskoj općini u pogibeli. Još vik svaki dan računamo na godinastu pljusk, ali ufanje nam daje da se je Pinka povlikla i vjerojatno je prestala napadati krajinu. Kad ovo pišem, ponovo je omarno i škuri se od Babinoga kuta. Petroviščani pak dobro znaju što to zlamenuje: kvizno će nas ponovo zateći godinasti blagoslov. Ovako nam mine ov vodeni junijski misec...

-Timea Horvat-

(Slikovna reportaža na zadnjoj stranici)

Tko je mislio da će tako brzo proletjeti ovih dvadeset godina. U posljednjih dvadeset godina toliko se toga u političkom i geostrateškome smislu promijenilo i mijenja na ovim našim granicama da je i nama kao sudionicima tih događanja teško sve to pratiti. Danas se slavi dvadeseta obljetnica otvaranja

takozvane Željezne zavjese koja je (sagrađena preko noći) više od četiri desetljeća dijelila Istok i Zapad Europe ili, točnije rečeno, komunističku Europu od Zapada. Kada su ministri vanjskih poslova Austrije i Mađarske, Alois Mock i Gyula Horn, 27. lipnja 1989. godine simbolično škarama prerezali tu ogradu od željeza, bio je to logičan slijed događanja koja su počela u proljeće iste godine, a nastavljena u jesen otvaranjem mađarskih granica građanima tadašnje Istočne Njemačke na njihovu putu rođacima, prijateljima, susjedima i najava skorašnjeg pada Berlinskog zida kao simbola Hladnoga rata i podvojenosti svjetova te naznaka ujedinjenja Europe čiji smo građani danas. Prije dvadeset godina bili smo mladi ljudi, bar ja, u jednoj zemlji koju je Željezna zavjesa odvajala od Zapada, a danas bez problema putujemo od Pečuha do Krakova, Londona i Pariza. Suočeni s problemima

koje sa sobom nosi globalizacija, ekonomska kriza, kazujemo kako je kidanje željene žice donijelo novo svjetlo u naše živote. Veličinu i posljedice trenutka, u svakom slučaju, bolje sagledavamo iz dvadesetogodišnjeg razmaka.

Austrijski predsjednik Fischer prilikom budimpeštanske svečanosti spomenutoga događanja kazao je: „Nijedna diktatura, koliko god se činila čvrstom, ne može se nikada osjećati sigurnom“. Željeznu zavjesu i snagu „čelične“ žice osjetili su na svojoj koži mnogi, a najviše oni koji su živjeli u njezinu susjedstvu. Oni su je mogli izdana u dan promatrati duga desetljeća i morali su se svakoga dana pitati, ako to i nisu željeli, komu je ona potrebna i zašto? Čemu nasilno odvajati zemlju i ljude, vode i rijeke koje ionako teku istim tokom. Ni divljač koja traga za izvorom i toplim grmom nije mogla prijeći električnu žicu. Nemilice bi bila usmrćena njezinom snagom. Možda se sretno kroz ogradu provukao tek pokoji mrav. Promatrajući danas fotografije, stare tek dvadesetak godina, pitamo se jesmo li doista bili građani svijeta Željezne zavjese i zaključujemo: itekako da jesmo.

Branka Pavić Blažetin

Željezna zavjesa dijelila je i odvajala Europu i njezine narode duga desetljeća

Isprika

Ispričavam se čitateljima Hrvatskoga glasnika i svim zainteresiranima (u potpisu slike Orkestru „Vizin“ i Vesni Velin; na slici Josi Ostrogoncu i Martinu Ispanoviću) jer je u broju 26 od 25. lipnja na 3. stranici u potpisu slike načinjena gruba greška. Nekako je potpis s osme stranice, nepažnjom kako osobe koja obavlja kompjutorski slog, tako i pri imprimaturi promaknuo pozornosti vaše glavne urednice te „dolutao“ na 3. stranicu. Nadamo se kako ćete našu ispriku uvažiti.

Branka Pavić Blažetin
glavna i odgovorna urednica Hrvatskoga glasnika

Aktualno

Budimpeštanska proslava 20. obljetnice pada Željezne zavjese

U nazočnosti visokih dužnosnika 36 zemalja, u Budimpešti je 27. lipnja obilježena dvadeseta obljetnica pada Željezne zavjese, koja se smatra poticajem za rušenje Berlinskog zida. Upravo toga dana prije 20 godina tadašnji ministri vanjskih poslova Mađarske Gyula Horn i Austrije Alois Mock prerezali su čeličnu žicu na granici između dviju zemalja, obilježivši tako na simboličan način završetak jednoga razdoblja. Ceremonijal je započet na Kossuthovu trgu, u nazočnosti Lászla Sólyoma, predsjednika, Gordona Bajnaia, premijera, i Katalin Szili, predsjednice Parlamenta Republike Mađarske, te nastavljen na svečanoj sjednici u Mađarskome parlamentu i gala svečanosti u Operi. Prilikom svečane konferencije u Parlamentu njemački predsjednik Horst Koehler zahvalio je mađarskom narodu na hrabrosti i solidarnost s tadašnjim izbjeglicama iz Istočne Njemačke. Svečanosti je nazočio i Luka Bebić, predsjednik Hrvatskog sabora. Slike s događanja 27. lipnja 1989. obiše su svijet i potakle velik broj istočnih Nijemaca da napuste zemlju i nađu privremeno utočište u Mađarskoj, te pričekaju na mogućnost da oputuju u Zapadnu Njemačku. Potom je uslijedio masovan bijeg građana DDR-a u Mađarsku i Čehoslovačku. Nakon što je tijekom kolovoza pustila dio istočnih Nijemaca preko Austrije da odu u Zapadnu Njemačku, Mađarska je u rujnu odlučila otvoriti granicu i dopustiti im odlazak. Za dva mjeseca, 9. studenoga, pao je i Berlinski zid.

Što se zapravo dogodilo prije 20 godina?

Frazemom *Željezna zavjesa* prvi put se koristio britanski političar Winston Churchill. Ona je postala metaforom za prepolovljenu Europu, što je značilo zatvorenost granica i onemogućavanje protoka informacija između zemalja istočnog i zapadnog bloka uspostavljenih nakon 2. svjetskog rata, a u širem smislu njime možemo označiti svaku političku i kulturnu izolaciju uzrokovanu ideološkim razlozima. Na Zapadu Željezna zavjesa značila je zatvaranje mađarsko-austrijske granice, a na Jugu Titovu Jugoslaviju. Na austrijskoj su granici gradili 356, a na jugoslavenskoj granici 630 km dugačku ogradu bodljikave žice s postavljenim minama. Nakon Staljinove smrti došlo je do ublažavanja, do jeseni 1956. gotovo se završilo ukidanje zatvorene granice. Rušenjem revolucije konflikti između Zapada i Istoka porasli su, i to se više ispoljilo upravo na austrijsko-mađarskoj granici. Vlada je ponovno donijela odluku o zatvaranju granice na isti način pa je Željezna zavjesa opet spuštena. Godine 1965. umjesto zastarjelog načina čuvanja granice izgrađen je električni

alarmni sustav, koji je dao znak najbližoj graničarskoj službi. I taj je sustav zastario i politička zbivanja pokazala su sve otvoreniju politiku. Na međunarodnoj tiskovnoj konferenciji u Hegyeshalomu, 2. svibnja 1989. objavljeno je da će 356 km dugi električni sustav na austrijsko-mađarskoj granici ukinuti. Tadašnji ministri vanjskih poslova Mađarske Gyula Horn i Austrije Alois Mock 27. lipnja i službeno su kod Šoprona prerezali čeličnu žicu na granici. Žica je uklonjena do 31. prosinca 1990. Postupnim otvaranjem granice sve više istočnih Nijemaca prelazi u Austriju, zatim u Zapadnu Njemačku. Tom je tijekom pomogao i priredeni „Paneuropski piknik” na jezeru Fertő 19. kolovoza. Mađarska je istočnonjemačkim državljanima dopustila da oputuju u bilo koju zemlju gdje ih primaju, sve dok nije srušen i Berlinski zid.

Što za nas, Hrvate u Mađarskoj, znači taj povijesni čin?

Ukidanje granice i ulazak Mađarske u Europsku Uniju za gradišćanske Hrvate, koji su nakon Prvog svjetskog rata živjeli i žive u tri države, znači ponovnu cjelinu i jedinstvenost. Željezna zavjesa, koja je bila i granica između neutralne Austrije i komunističke Mađarske, uvijek je bila tvrda i činila problem žiteljima koji su željeli iz jednog sela prijeći u drugo. Današnji se gradišćanski Hrvati, nakon ukidanja granica u EU, slobodno kreću po cijelom Gradišću, obnavljaju pokidane veze i u Europskoj Uniji nastavljaju živjeti kao u jednoj državi. Traumatična linija trianonske granice, s kojim su mnogi Hrvati i na južnoj granici odcijepljeni od svojih prijatelja, rodbine, posjeda, padanjem Željezne zavjese također je olabavila. Dok se prije 30–40 godina u Jugoslaviju, u čijim je okvirima bila i

Hrvatska, moglo odlaziti kao turist dvo-godišnje jedanput, a s pograničnim „pasošem” osam puta godišnje, ili ako je netko stanovao u pograničnoj zoni bio zaustavljen od graničara kad je prelazio u drugo selo, sada je prijelaz preko granice omogućen i osobnom iskaznicom. Kontakti preko granice sve su češći, bolji, a još će se više popraviti kada će i Hrvatska postati članicom Europske Unije, a tom tijeku ukidanja granica u Europi dalo je velik polet upravo prerezanje Željezne zavjese 27. lipnja 1989. godine.

beta

ZAGREB/BUDIMPEŠTA – Predsjednik Švedskog parlamenta Per Westerberg, čija je zemlja 1. srpnja preuzela predsjedanje Europskom Unijom, smatra da bi pitanje graničnoga prijepora između Hrvatske i Slovenije, zbog kojeg Ljubljana blokira pristupne pregovore Republike Hrvatske s EU-om, bilo najbolje prepustiti međunarodnom sudu, kazao je predsjednik Hrvatskog sabora Luka Bebić nakon razgovora s njim u Budimpešti, gdje su boravili na svečanom obilježavanju 20. godišnjice pada Željezne zavjese. Predsjednik Sabora kazao je svom švedskom kolegi da je »upravo to hrvatski prijedlog« te da bi se na taj način deblokirali pregovori Hrvatske i EU-a. »Sud neka radi svoj posao. Bebić se također sastao s predsjednicom Mađarskog parlamenta Katalin Szili koja je izrazila snažnu potporu Hrvatskoj na putu u Europsku Uniju. Ona je prihvatila hrvatske argumente u odnosu sa Slovenijom i smatra da bi trebalo iznaći rješenje te da će u suprotnom mnogo toga izgubiti i Europska Unija.

(Izvor: Hina)

PETROVO SELO; ŠENKOVEC, DUBRAVICE – Dobrovoljno ognjogasno društvo u Šenkovcu i po ljeti ne more mirovati, što naliže partnerstva u Gradišću. Sad je izmišljeno da petrovski junaki ognja putuju na morje, kade od junija sve do septembra služu Šenkovljani na dislokaciji u Tisnu. Petroviščani će u dvi grupa tajedan dan gostovati na Murteru i pratiti tamošnje zgoditke. Kako je rekao Božo Djenadija, predsjednik DVD-a u Šenkovcu, članom partnerskoga društva u Petrovom Selu ovo će biti uz počivanje i živo predstavljanje profesionalnoga službovanja i obrane suprot katastrofov. Iz gradišćanske brigade četirmi krenu 5. julija, u nedilju, na Jadransko morje, a za tajedan dan kasnije još petimi se ganu na put. Noćevanje i jilo u potpunosti plaća DVD Šenkovec, a sigurno će dojt i do pohoda drugih prijateljev u Dubravica, ki su se početkom majuša gostovali u Pinčenoj dragi. Tako je siguran pohod slapov Krke ter franjevačkoga samostana na Visovcu. Franjevci s toga mjesta su darovali na početku majuša petrovskim ognjogascem kip zaštitnika Sv. Florijana. Uz to, od 13. do 20. julija, četire divojke, takaj člani petroviskoga društva, će diozimat i na ognjogasnom taborovanju u Fažani, skupa s divičicami iz Šenkovca. Šenkovljansko-petrovisku delegaciju će peljati Jasna Horvat, ka je najzaslužnija osoba u povezivanju dotičnih hrvatsko-gradišćanskih ognjogasnih jedinica. Kako nas je informirala o taboru, diozimatelji će putovati i na izlet u Nacionalni park Brijune ter na razgledavanje kulturno-povijesne znamenitosti Pule. Članom petroviske ognjogasne ekipe jednotajedni boravak u tom specijalnom taboru u cjelini sponzorira DVD Šenkovec.

ĐAKOVO – U sklopu ovogodišnjih 43. đakovačkih vezova, koji počinju u subotu, 4. srpnja, tradicionalnom »Bonavitom« u Trnavi, osim tradicionalnih folklornih zbivanja, predviđene su brojne prateće manifestacije: izložbe, predstavljanja knjiga, koncerti, gastronomske priredbe, konjička natjecanja i drugi zabavni sadržaji. »Đakovački vezovi svečano će biti otvoreni u petak, 3. srpnja, ispred katedrale, a najatraktivnije priredbe održat će se u nedjelju, 5. srpnja, kada već tradicionalno, u jutarnjim satima ulicama kreće velika šarena povorka svih sudionika. Cjelodnevni folklorni program nastavlja se u parku na ljetnoj pozornici, sve do večernjeg izbora za najbolje nošeno narodno ruho«. S velikim šokačkim kolom u kojem će duž Jelačićeve ulice zaplesati četiri tisuće sudionika svečane povorke, Đakovački će vezovi pokušati ući u Guinnessovu knjigu rekorda.

VII. Sisački lipanjski susreti s Četarci

Potpisana povelja suradnje i prijateljstva

HKD Četarci na ideju koreografa Štefana Kolosara je zavježbao „Posavinu“, tanac domaćinova

Jako smo čekali ovo putovanje u Sisak 13. junija, u subotu. A na ovo su se cijelo ljeto marljivo i s nestrpljenjem pripremali kotrigr Hrvatskoga kulturnoga društva Četarci. Ne samo zbog nastupa na Lipanjski susreti u Sisku nek na ponovno spravišće s prijatelji Folklornog ansambla „Ivan Goran Kovačić“, s kimi su jur drugo ljeto povezani naši Gradišćanci. U subotu ujutro autobus polako ždronke kilometare. Hižni par Šaller, Anica i Joži, ter Katica i Laci Rudak skoro prez pauze povidaju doživljaje s prošloljetosnjega gostovanja u gradu hrvatskih pobjedov. Kako doznajem, Vera Pezenhoffer, ka se doma bavi i zavježba koreografije s tančoši, ovput zavolj drugih obavezov nije mogla s nami putovati. Na busu sve bolje je raspoloženje kad zajedmo u Veliku Goricu. Onda po dogovoru Undanca Štefana Kolosara, četarsko društvo od jednoga privatnika posudjuje posavsku narodnu nošnju za večernji nastup. Nastavimo put prik Buševca, koji je partnersko selo Koljnofa, i jur nij čuda do Siska. U dobi zajedmo, a u ime domaćina nas pri ulazu varoša primi i pozdravlja Željko Maljevac, novinar Novoga sisačkoga tajednika. U Starom gradu u sjeni stare tvrdjave ugledaju se prijatelji, slijedu objamljenja, kuševanja, pozdravne riči. S pilom nas nudjaju dičaki, malogdo ne kuša vino ali sok, to i zavolj paklenske vrućine. Čuda vrimenta nij, Željko Malić, stručni voditelj FA „Ivan Goran Kovačić“ u Sisku, i zato strogo-nježno tira goste na glavnu probu, još na prazan dvor ali na postavljenu pozornicu, rekši: kasnije će ure odletiti i brzo ćemo dojt do večernjega nastupa. U medjuvrimentu se pojavi i glavni organizator manifestacije sav u brigi, ali svenek dobre volje, Ivica Posavec,

predsjednik FA „Ivan Goran Kovačić“. Pod njegovim peljanjem pogledamo sajam narodnoga stvaralačtva, pozabljenih meštrijov, posjetimo izložbu slik pod vedrim nebom, a pri prodajni štandi mjesne žene nas bistvaju nek kušamo njeve tradicionalne kolače. Čarobne su po izgledu i pravoda nam šmekaju. Narodna jačka nas sprohadja sve do mjesta kade se jur od jutra kuha riblja juha. Nij drugoga izbora i iz toga se šika jesti. Bijela majica s natpisom „Lijepa naša Sava“ postaje naša nova uniforma. U drugom trenutku se dilu mladi u pare, gdo kod kojega domaćina će spavati. Za odrasćene je osiguran Hotel „i“. Nije dovoljno da u pikniku pojedemo prvi objed, naši domaćini nam naručuju cijelu svadbu jila i u hotelu. Sve bolje se približuje ura otvaranja VII. Lipanjskoga susreta tim bolje se širi zbuđenost i živčanost med Četarci. Šarena lipota posavske nošnje ima svoj efekt, divojke su očarane i gizdavo poziraju pred snimali. Čujem, jedna bi se i udala u ovoj divnoj nošnji. Kolegice iz sisačkoga ansambla riskiraju da same neće biti gotove do nastupa, ali vlase je tribi četarskim folklorišćam precizno napraviti za profesionalni izgled. Neobični dvor citadele u obliku trokuta polako se napuni dok budućnost, diča folklorna i tamburaška sekcija domaćega ansambla ne otvara ovu smotru folkloru. Pjevačice Goranke za jednu jačku ojačaju i lokalni muži, a FA „Ivan Goran Kovačić“ predstavlja se s pjesmami i plesom bunjevačkih Hrvatov. Kad se najavi četvrta točka programa i tanac za presenećenje „najpoznatijega gradišćanskoga koreografa u Ugarskoj“ Štefana Kolosara, tamburaši iz Siska pripremaju vlašće instrumente. Ova koprodukcija

Povelju o suradnji i prijateljstvu su potpisali u Crncu Anica Poljak-Šaller, predsjednica HKD-a Četarci, i Ivica Posavec, predsjednik FA „Ivan Goran Kovačić”

prez njih ne bi se bila narodila, u manjkanju prisičkih tamburašev ki su mogli pratiti Četarce na festivali i nastupi. Kvalitetna glazba, temperamentni koraki, ritmični tanac Posavina. Ovo su došli prikazati Četarci u one kraje kade je ta folklor doma. Oduševljena publika od prvoga do zadnjega trenutka neumorno aplaudira. Suze nam stanu u oku, za ovo je vridno djelati! U nastavku bogatoga programa KUD Valpovo nas pelja u brodsku Posavinu, a KUD Orač u Medjimurje. Velika nam je radost viditi na pozornici i KUD Januševac, partnersku grupu umočkoga HKD-a Kajkavci s Bušvečkom svadbom, a ovde je i KUD Sándor Petőfi iz Laslova. Te noći najvećom pažnjom su okruženi Gradišćanski Hrvati iz Ugarske ter Ugri iz Hrvatske. Slučajno se informiram da u Sisku je nedavno osnovano Društvo Madjarov ki živu u Hrvatskoj i ova prilika je dobro služila da spoji narodne grupe iz dvih država. Uz tamburaški sastav *Složna braća* do jutra se mulatuje u susjedstvu tvrđave. Za drugi dan nam gostodavatelji naredu zanimljivi program u pohodjenju seoskih gospodarstov u mjestu Crnac, kade je osnovana Zadruga

Sunce nad Posavinom. Ovde upoznajemo pri razni stani čim se bavi stanovništvo. Kušamo paštetu od gljive, žgano iz sadja, prepeličja jaja, a nazadnje nas čeka u domaćem ambijentu obilni objed s lokalnim specijaliteti na stolu. Prlje toga zajdemo još do maloga svečevanja, potpisivanja povelje o prijateljstvu i suradnji. Dokument o službenom povezivanju potpisuju Anica Poljak-Šaller, predsjednica HKD-a Četarci ter Ivica Posavec, predsjednik FA „Ivan Goran Kovačić” u Sisku. – *Mi smo se jako veselili ovom prijateljstvu, ali nigdar ne bi bili mislili da će se ovo približavanje krez ovako kratko vrijeme tako izgraditi. Siščani nam jako čuda pomažu da čuvamo svoj jezik i identitet, a ovo nam je jako velika čast – komentira očividno ganutljivo ov značajni događaj u žitku četarskoga društva peljačica Ana Poljak-Šaller. Po riči Ivice Posavca, „prijateljstva se moru stvoriti u trenu, kot što se i ovo prijateljstvo stvorilo izmedju naših članov i članov HKD-a Četarci, ali ova povelja je kruna toga prijateljstva. Hrvati su Hrvati bilo kade živili i koliko daleko bili, na prijateljski druženji svaki put nam se pojavljuju suze u oku. Otkudaj ta spona za tako kratko vrijeme, takove čuti, moremo slutiti...*

Za gostovanjem u Crncu pozvani smo još na svečevanje Župe Uzvišenja Svetoga križa u Sisku, a šlag na torti je nastup Slavonca Kića Slabinca ki neumorno pjeva kad krene naša povorka do autobusa: „Az a szép, az a szép, akinek a szeme kék...”.

–Timea Horvat-

Posjet kod Zadruga „Sunce nad Posavinom” u Crncu

SAMBOTEL – Društvo sambotelskih Hrvatov Vas srdačno poziva na Hrvatski dan 12. julija, nedilju. Program se začme u 14 uri s hrvatskom mašom ku celebrira petroviski farnik u mirovini Ivan Šneller u crikvi Srce Jezuševu (Petőfiava ulica 37). Od 15 uri goste čeka maratonski kulturni program na Glavnom trgu, kojega će otvoriti Franci Jurašić, glavni organizator priredbe ter predsjednik Društva sambotelskih Hrvatov, Laslo Škrapić, predsjednik mjesne Hrvatske manjinske samouprave, ter načelnik grada dr. Djuro Ipković. Nastupaju: hrvatski učeniki sambotelske Osnovne škole „Mihály Váci”, mišani zbor Rozmarin iz Gornjega Četara, jačkarni zbor iz Narde, sambotelski jačkari korusa Sv. Cecilija, tamburaški sastav Koprive iz Petrovoga Sela, HKD Gradišće iz Petrovoga Sela, petroviski ženski zbor Ljubičica, Hrvatsko kulturno društvo iz Sumartona ter sambotelski zbor Djurdjice. Potom će goste zabavljati petroviski Pinka band. U pratnji programa od 14 uri je predvidjeno naticanje u kuglanju, a na Glavnom trgu u šatoru će biti izložena djela slikarice Jolanke Nagy-Fekete, rodod iz Petrovoga Sela, kot i drvorezbara Gabora Wagnera, sambotelskoga umjetnika, takaj s petroviskimi koreni.

ŠOPRON, KOLJNOF – Ovo školsko ljeto nije samo završeno za naše gradišćanske školare nek i za onu dicu ka su prvi put išla na fakultaciju, od septembra ponovo u koljnofsku Dvojezičnu školu. Kako je rekla ravnateljica spomenute škole Agica Sárközi, u minulom školskom ljetu osmimi su se upisali i pohađjali ure hrvatskoga jezika, tajedno dva puta iz šopronske Gimnazije „István Széchenyi”. Pokidob su bili svi najavljeniki iz Koljnofa, mjesna odgojno-obrazovna ustanova je osigurala ne samo mjesto nek i hrvatskogovoreću učiteljicu, u osobi Katicice Mohoš-Arató. Hrvatska manjinska samouprava Šoprona pravoda je poslala školskomu direktoru potporno pismo, i radosna vist je da od novoga školskoga ljeta gimnazija će podučavanje hrvatskoga jezika uvrstiti i u svoj pedagoški program. Od sebe je razumljivo da kasnije će moći dijaki ovde položiti i maturu iz dotičnoga jezika.

LOTAR – U tome malom baranjskom naselju 20. lipnja prireden je Dan sela. U Lotaru živi i malobrojna hrvatska zajednica, ali ondje, nažalost, ne djeluje hrvatska samouprava. Goste Dana i u večernjim satima samostalnim nastupom na natkrivenoj ljetnoj pozornici zabavljao je KUD „Ladislav Matušek” iz Kukinja.

PEČUH – Od 26. do 28. lipnja KUD „Tanac“ iz Pečuha sudjelovao je Festivalu narodnih plesova u Šopronu (Szent Iván Folk-Fest) na kojem se okupio niz plesnih društava i orkestra iz susjednih zemalja i Mađarske. Festival je to s dugogodišnjom tradicijom koji se od ove godine održava pod novim imenom. Značajka mu je velik broj izvođača i posjetitelja te niz bogatih programa koji se odvijaju na ulicama i prostorima Šoprona te na velikoj pozornici glavnoga gradskog trga. Uz narodne plesove i orkestre Festival su i ove godine odlikovali koncerti zabavne glazbe te sajam rukotvorina. Organizator mu je Folklorni ansambl Pendelyes iz Šoprona. Programi Festivala su inače sastavni dio i odvijaju se u sklopu niza programa pod zajedničkim naslovom Svečani tjedni u Šopronu.

KUD – „Tanac“ i njegov ovoga puta prateći orkestar „Šokadija“ iz Mohača, nastupili su u subotu u sklopu gala programa na otvorenoj pozornici šopronskoga glavnoga trga s koreografijom Podravskog svatovca i Bošnjačkog kermeza, a Orkestar „Šokadija“ iste večeri imao je i samostalan nastup na istoj pozornici predstavljajući srpsku i hrvatsku glazbenu baštinu.

VLAŠIĆI – Na otoku Pagu, u naselju Vlašićima, od 5. do 12. srpnja bit će održan drugi po redu «Državni tabor hrvatskoga jezika i kulture» za osnovnoškolce koji uče hrvatski jezik i književnost.

Sudionike tabora u Kulturno-prosvjetnome centru Hrvata iz Mađarske očekuje bogat i sadržajan program, od 10 sati su jezične vježbe po skupinama – igra s riječima, pisanje pozdrava s mora, križaljke, razumijevanje teksta, poslovice i pitalice, situacijske i dramske igre te predavanja o znamenitostima Hrvatske. Popodne vješte ruke, šport, pjevanje i ples te kupanje «Trk na plažu». U Tabor su se prijavili učenici iz Budimpešte, Hrvatskoga Židana, Kemlje, Kerestura, Koljnofa, Šeljina, Petrovoga Sela, njih ukupno 77.

Voditelj je Tabora Robert Ronta, a prijepodnevnne i popodnevnne aktivnosti, osim njega, držat će i nastavnice Marica Hideg Papp i Katica Kovačević Dudaš iz Šeljina, Erika Rac i Ljubica Doboš Szilágyi iz Kerestura, Jasenka Trojko iz Kotoribe i Marija Sabo iz Hrvatskoga Židana.

STARIN – Kako saznajemo od zastupnika seoske samouprave sela Starina Šandora Matorica, pedesetak hrvatskih vjernika iz Starina, u organizaciji tamošnje Hrvatske samouprave, 27. lipnja hodočastilo je u marijansko svetište Mariju Bistricu.

Razgovor s prof. dr. Karlom Gadanijem, prorektorom Sveučilišnoga središta Savaria u Sambotelu

„Ove akademske godine prijavilo se na Filozofski fakultet 40% više osoba, a na pedagogiju, tjelesni i na studij glazbene i likovne umjetnosti čak 73% više nego prošle godine“

Razgovarala: Timea Horvat

Prof. dr. Karlo Gadanji, prorektor Sveučilišta Savaria i ravnatelj Instituta za slavensku filologiju

Gospodine prorektore, ovih je dana iz Zapadno-mađarskoga sveučilišta i unutar toga iz Sveučilišnoga središta Savaria izašla prva generacija koja je studirala po Bolonjskom sustavu. Koja su vaša iskustva s tim novim modelom? Jeste li se mogli u potpunosti prilagoditi Bolonjskom procesu?

– Pitanje je jako teško jer dosada su iskustva još jako slaba. To je naša prva generacija koja je diplomirala po novom Bolonjskom sustavu. Ne znamo konkretno što traže škole. Kod nas je situacija malo bolja jer smo uspjeli akreditirati diplomski studij, a studenti koji su završili trogodišnji studij, mogu studirati još dvije godine. Za one koji su završili četverogodišnju visoku školu, diplomski studij traje jednu ili na slavistici dvije godine. Naša situacija je sad bolja nego na drugim fakultetima.

To sam pitala samo zato što dosta se čitalo o prosvjedima u Hrvatskoj i Španjolskoj protiv Bolonjskog sustava...

– To je tako jer kad smo započeli, konkretno nismo znali kako ćemo raditi. To je bila jako teška situacija, ali mislim da smo mi ovaj posao veoma dobro obavili.

Nije dilema oko toga da studenti koji su ove godine završili prvi stupanj, gdje će se zaposliti ako neće upisati diplomski studij?

– Oni koji neće nastaviti svoj studij, neće se moći zaposliti kao nastavnici, profesori, npr. hrvatskoga jezika i književnosti, ali mis-

lim da se mogu zaposliti gdje čekaju i traže ljude koji posjeduju osnovnu diplomu. Znaju i govore strani ili hrvatski jezik, tako da se lako zapošljavaju, npr. na carini.

Po podacima Državnog informacijskog centra za visoko obrazovanje, vaše Sveučilište je u cijeloj Mađarskoj deveta najpopularnija institucija koju bi izabrali maturanti za budućeg mjesta studija. Što mislite zahvaljujući čemu? Koji su specifični smjerovi koje ovo Sveučilište nudi?

– Kod nas u središtu Savaria u Sambotelu ima tri fakulteta. Mislim, kako nudimo ove smjerove, svaki budući kandidat koji namjera studirati kod nas, može izabrati i naći za sebe nešto. Ako želi slušati strani jezik, povijest, matematiku, fiziku, glazbenu ili likovnu umjetnost, paleta izbora i mogućnosti doista je raznolika, a kvaliteta nastave visoka i dobra. Ove akademske godine prijavilo se na Filozofski fakultet 40% više osoba, a na pedagogiju, tjelesni i na studij glazbene i likovne umjetnosti čak 73% više nego prošle godine.

Dakle onda ste Vi kao prorektor zadovoljni?

– Trenutno sam sretan iako i mi imamo svoje poteškoće, ali mogu reći da sam ovoga časa ipak zadovoljan.

Uz to da u cjelini koordinirate poslove Sveučilišnoga centra Savaria, Vi ste ravnatelj Instituta za slavensku filologiju. U njoj rade tri Odsjeka, za hrvatski, slovenski i ruski jezik te književnost. Kako Vi vidite budućnost svih tih jezika u ovoj regiji i budućnost ovdje funkcionirajuće istraživačke slavističke baze?

– Uvijek sam rekao, a i sada mislim da Institut za slavensku filologiju, a unutar njega Odsjek za kroatistiku, slovenistiku, rusistiku nisu moji odsjeci, nego su to institucije za našu manjinu koja ovdje živi, radi li se o Slovencima ili Hrvatima. Ipak smo ponosni da smo upravo mi bili prvi u cijeloj Mađarskoj koji smo dobili akreditaciju za slavistiku. Imamo šest smjerova na diplomskom studiju. To je hrvatski jezik i književnost, hrvatski jezik i književnost za hrvatsku manjinu, isto tako slovenski jezik i književnost te slovenski jezik i književnost za slovensku manjinu, rusistika i slavistika. Dakle to je sve skupa šest programa drugog stupnja, dok u

cijelome središtu Savaria imamo ukupno 16 takvih. To je nešto na što ipak možemo biti ponosni.

Uz peštanski slavistički centar pečuska kroatistika uvijek je bila ponosna na svoje tradicije. Mi ovdje u Sambotelu nekako smo uvijek mislili da Pečuh korača pred nama. Kako se moglo onda dogoditi da je Sambotel već lani mogao pokrenuti studij drugog stupnja, tj. diplomski studij na profesorskom smjeru iz hrvatskog jezika i dvogodišnji studij slavistike, a Pečuh će tek od jeseni imati te mogućnosti?

– Mi smo pripreme počeli već prije, zaposlili smo ljude koji raspoložu doktoratom. Sada kod nas na slavistici radi 20 profesora, od njih 18 s doktoratom. Akreditacijska komisija u Budimpešti gleda koliko ljudi je zaposleno i kakva je njihova kvalificiranost. Mi smo ovdje u te svrhe potrošili jako mnogo novaca. To je ipak slovenistika, rusistika, kroatistika, što nije isto. Tko je dobar kroatist, on nije rusist, nije slovenist, zato imamo tako visok broj osoblja, dok na drugim fakultetima taj posao može obaviti 4–5 ljudi.

To znači da ovo sve skupa ima svoju budućnost?

– Vjerujem da ima. Trebali bismo pokrenuti još poslijediplomski studij, tzv. doktorski program, ali to je vrlo složena i teška procedura. Doktorska škola može raditi samo tamo gdje ima minimalno sedam profesora. U Mađarskoj sve skupa (Pečuh, Budimpešta, Sambotel, Segedin) ima ih samo sedam. Onda znate što znači i kako je to teško i složeno pitanje.

Kada je to predviđeno ovdje u Sambotelu?

– Mislim još treba čekati nekoliko godina. Mi smo već započeli s radom. Potrebni su nam ljudi koji se mogu uključiti u taj program, naravno, pri tom računamo i na svoje ljude koji već ovdje rade. Brzo se treba habilitirati i onda sve ide znatno lakše. Ako samo čekamo, ništa se od svega toga neće ostvariti.

Danas, koliko znam, prva grupa studenata na diplomskom studiju profesorskoga smjera hrvatskoga jezika polaže zadnje ispite iz pedagogije. Ako bi netko htio i dalje studirati, odnosno upisati poslijediplomski studij, kakvih ima mogućnosti?

– Mi jako dobro surađujemo s Budimpeštom. Prof. Nyomárkay nam mnogo pomaže. Poslijediplomski studij, ako netko želi, može nastaviti u doktorskoj školi u Budimpešti. Mi smo također priključeni u taj program, a oni dolaze ovamo, dakle postoji mogućnost, samo treba nastaviti.

Katedra za hrvatski jezik i književnost, vjerujem da i zbog vašeg podrijetla Vama je i bliža, proslavit će za dvije godine 20. obljetnicu svojega postojanja. Je li ostvarila ciljeve koje su utemeljitelji zasanjali 1991. godine?

– Godine 1991. ovdje na Hrvatskom balu smo prikupili, ne znam više točno koliko potpisa. Pismo smo uputili u Budimpeštu i nakon deset dana dobili smo već odgovor da možemo započeti s radom. Mislim za sve ove godine, kako i što smo onda zamislili, obavili smo. Kod nas je studiralo i diplomiralo pedesetak studenata, među njima i iz inozemstva, iz Hrvatske te iz Vojvodine. Iz susjedne Austrije nismo imali studenata. Osobno mislim da je naš Odsjek za hrvatski jezik i književnost obavio svoj posao.

Na kraju smo ove akademske godine, koliko će studenata preuzeti svoju diplomu u Sambotelu, a koliko njih se javilo na približavajuće razradbene ispite? Među njima koliko je kandidata za kroatistiku?

– Ako pogledamo ovu pozivnicu i pročitam imena diplomiranih studenata, možemo zaključiti da su ove akademske godine na slavistici većinom diplomirali Hrvati, zatim nekoliko rusista, a na slovenistici nemamo nikoga. Za novu školsku godinu ukupno se prijavilo stotinjak kandidata koji bi željeli kod nas studirati, a između njih na prvome mjestu tridesetak. To je već dosta. Među njima su Hrvati u velikoj većini. Dakle kroatistika kod nas živi i mislim da ćemo mi ovdje još dugo vremena raditi i opstojati.

Uz to smatrate li da je ovo Sveučilište postalo središtem gradišćanskih Hrvata u ovoj regiji?

– Osobno mislim da jest, ali nam dolaze studenti i iz drugih županija. Ipak to se već zna, već je općepoznato da je ovo središte ne samo za gradišćanske Hrvate nego jednako tako i za druge županije, kao što su Jursko-mošonsko-šopronska i Zalska županija. To je ovdje uza zapadnu granicu ipak jedino znanstveno središte.

Vaše Sveučilište ima posebne veze s Fakultetom u Osijeku i Rijeci, a lani ste u ovo vrijeme potpisali sporazum o znanstvenoj i nastavnoj suradnji s Hrvatskim studijima Sveučilišta u Zagrebu. Ovo je dokument za službeni okvir suradnje za jezične asistente koji bi stigli u Gradišće, potpomagati nastavu u dvojezičnim školama. Je li iz te suradnje nastalo nešto, ako ne, zašto ne? Iako sam obaviještena da ste Dvojezičnoj školi u Bizonji obećali i osobnu pomoć?

– Istina je, to sam obećao, ali znate, ipak suradnju treba početi i nastaviti. Mogućnosti postoje u budućnosti. Trenutačno čekamo ljude iz Hrvatske koji će raditi u Bizonji i Koljnofu. Ovi su studenti već bili ovdje, mogućnost postoji, a ako će nam doći, mi smo partneri, spremni smo ih dočekati. Oni čine jako važnu sponu između matične zemlje i dijaspore.

Imaju veliku odgovornost u širenju hrvatske riječi i kulture u onim selima gdje žive Hrvati, a dobro je ako se čuje i ona prava hrvatska lijepa riječ.

DUŠNOK – Područna kvalifikacija.

Hrvatski izvorni pjevački zbor iz Dušnoka sudjelovao je na područnoj kvalifikaciji zborova i orkestara koja je u organizaciji Saveza mađarskih pjevačkih zborova, orkestara i društava održana potkraj svibnja u Szabadszállásu. Pjevački zbor, čiji su članovi Janja Šanta, Eva Fačko, Janja Fehervari, Ana Ološi, Janja Kelc, Jelena Rac, Eva Šipoš i Matija Mandić Goher, postigao je odličnu kvalifikaciju. Kako nam reče voditeljica zbora Matija Mandić Goher, stručne savjete te njihov repertoar sastavio je dr. Ferenc Várnai, istraživač narodnih pjesama.

DRVLJANCI – Kako je Hrvatski glasnik izvijestio zastupnik sela Starina Šandor Matoric, i ove je godine održano tradicionalno hodočašće podravskih Hrvata u Drvljancima. Hodočašće u znaku Srca Isusova okupilo je mnoštvo vjernika, a svetu misu kod drvljanačke kapele služili su Norbert Nagy, Jozo Egri i Ladislav Ronta.

KALAČA – Smotra folklor. U okviru XVII. međunarodne podunavske smotre folklor, od 14. do 19. srpnja u bačko-kiškunskoj Kalači i tolnanskom Seksaru (Szekszárd) priredit će se niz folklornih i drugih kulturnih pratećih sadržaja. Na poticaj Hrvatske manjinske samouprave grada Kalače i njezina predsjednika Bariše Dudaša, na Smotri će ove godine gostovati i HKUD „Osijek 1862“ iz Hrvatske. Osim u subotu, 18. srpnja, kada imaju slobodan dan, Osječani će svakodnevno sudjelovati u mimohodu i kulturnom programu na otvorenom u Ordasu, Uszódu i Kalači, a nakon završnoga nastupa u Čataliji, u nedjelju, 19. srpnja, u tijeku je organiziranje i njihova nastupa u Santovu.

2009.07.04.
 SUBOTA • SZOMBAT • SAMSTAG
**SASTANAK „NAJSELA“ U MAĐARSKOJ –
 MAGYARORSZÁGI „LEGFALVAK” TALÁLKOZÓJA**
 17.00 OTVARANJE IZLOŽBE „NAJSELA U
 MAĐARSKOJ” – KIÁLLÍTÁSNYITÓ
 19.00 FOLKLORNA VEČER – FOLKLÓR ESTE
 (KUKINI, MARTINCI, SUMARTON, PETROVO SELO)
 21.00

**VLADO KALEMBER & BAND
 PINKICA, GIBONNI COVER BAND**

2009.07.05.
 NEDÉLJA • VASÁRNAP • SONNTAG
 15.00 FOLKLORNO OTPODNE – FOLKLÓR DÉLUTÁN
 (UNGARESCA, BOGLYA, HKD GRADIŠĆE, LJUBIČICE)
 17.00 **HÉTRÉT EGYÜTTES**
 18.30 **STIPAN ĐURIĆ & KOPRIVE**

**PET. SZENTPÉTERFA
 PETROVO SELO
 FESTIVAL JUL. 4–5.**

INFO: HKD Gradišće, 9799 Szentpéterfa, Rákóczi s.o. • gradisce.hke@szentpeterfa.hu • +36-94/500-345; +36-20/915-4357

Dar Matice hrvatske Pečuh

Povodom uspješno položenoga maturalnog ispita u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže, 17. lipnja, Stjepan Blažetin, predsjednik Matice hrvatske ogranak Pečuh, 30 maturanata spomenute gimnazije uručio je dar Matice hrvatske ogranak Pečuh, knjigu Tomislava Žigmanova Saga o Bunjevcima. Dar je zajednički poklon Matice hrvatske ogranak Pečuh i Matice hrvatske ogranak Osijek, koja je i izdavač knjige, te autora knjige Tomislava Žigmanova. Poklon-knjiga hrvatskim maturantima tradicija je o kojoj se Matica hrvatska Pečuh brine od samoga svog osnutka.

Uspješna matura

U Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže ove je godine uspješnu maturu položilo je 30 maturanata (jedan učenik 12. razreda nije pristupio maturi). Ocjenjujući maturu prilikom dodjele maturalnih svjedodžaba, predsjednica mature Margit Kos naglasila je kako u svojoj dugogodišnjoj praksi presjedanja maturom u Hrvatskoj gimnaziji Miroslava Krleže, može mirno kazati kako je ovaj naraštaj jedan od boljih po ostvarenim rezultatima. Uz učenike 12. razreda, maturante, važno je napomenuti kako je istoga dana o uspješno položenoj maturi iz narodopisa dobilo svjedodžbu 17 učenika 11. razreda udovoljivši zahtjevima pismenog i usmenog dijela ispita – kazuje nam profesorica narodopisa u pečuškoj Hrvatskoj gimnaziji Janja Živković Mandić. Od učenika 12. razreda Margit Kos istaknula je dvoje učenika koji su dobili opću pohvalu: Olivera Sándora i Anett Balažić, te dvoje učenika iz 11. razreda koji su dobili pohvalu iz narodopisa: Dragicu Blažev i Gordanu Daskalov. Od učenika 12. razreda ravnatelj škole istaknuo je uspjeh onih koji su na državnom natjecanju iz hrvatskoga jezika postigli zavidne rezultate, to su: Nikolett Gergić, Zsuzsanna Sindler i Jasmina Bošnjak, a pohvale za ostvarene rezultate dobili su još Gabor Győrvári i Karolina Schmit.

bpb

Bivši maturanti u Santovu

Ponovno je prošlo godinu dana! Putujem u Santovo (u moje rodno selo) da bi se sreła sa svojim bivšim razrednim drugovima, učenicima budimpeštanske Hrvatsko-srpske gimnazije. Prošlo je 45 godina od naše mature, ali od našega susreta samo godinu dana.

Prije nekoliko godina, na poticaj *Marina Velina* (koji je bio sadašnji glavni organizator), odlučili smo da se sretnemo svake godine uvijek na drugome mjestu, budući da godine brzo prolaze, naša je kosa sve bljeđa, a i bivša škola i đački dom nisu više isti s onima gdje smo mi nekad maturirali. Tako smo već bili nekoliko puta u Pečuhu, zatim u Serdahelu, u Balatonlelleu, u Hrvatskom Židanu, a sada, 30. svibnja, u Santovu.

Stigavši do mjesne gostionice, vidim da su mnogi već stigli. Izlazim iz auta, gledam vesela i nasmijana lica, čujem zvuke tamburice i podešavanje glazbala. Na naše iznenađenje, unutra nas je očekivao Orkestar Vizin koji nas je za vrijeme ručka zabavljao

svojom svirkom i pjevanjem. Okupilo nas se 19-ero bivših đaka, neki su bili spriječeni i nisu mogli doći, a troje su već pokojni. Na naše veliko zadovoljstvo, otpratili su nas i naši muževi, odnosno žene.

Nakon fine riblje čorbe i kolača, u popodnevnim satima posjetili smo mjesnu Vodicu i najveći marijanski kip na svijetu, a vraćajući se, navratili smo i bivšemu razrednom drugu Stevi Đuriću, a i u pravoslavnu crkvu.

Nakon kratkog oduška (u santovačkome đačkom domu, ili kod rodbine) opet smo se okupili u gostionici na večeri. Prisjećajući se starih vremena, raznih doživljaja, te pjevajući uz harmoniku Marka Gujaša, proveli smo vrijeme sve do sitnih sati.

Ali kao svemu, i ovom je susretu došao kraj. Opraštajući se, u očima su blistale suze i svi smo obećali da se nagodinu vidimo u Petrovom Selu.

Anica Kovačev
maturantica 1964. g.

Trenutak za pjesmu

Mile Pešorda

Tužbalica

(Majki u domu opustilom)

Svi moji dragi idu u daleki Svit
Lipe tužne oči upiruć tuđem nebu

Na napušćenoj grudi ja uzgajam cvit
Da ga zasade na mom grebu

Al šta će meni cvit i taj bili Svit
Kada sama živim kad ću sama mrit

Šezdeset godina Ansambla narodnih plesova i pjesama Lado

U sklopu proslave 60. obljetnice postojanja Folklorni ansambl Lado na svojoj europskoj turneji gostovao je u okviru ovogodišnjih ljetnih igara, 19. lipnja, u Pečuhu. Pečuški je nastup bio obilježen spletom koreografija od Panonije do Jadranskog mora. Pred prepunim gledalištem otvorene pozornice u Ulici Káptalan Lado je oduševio sve nazočne svojim kratkim, sat i pol vremena, ali snažnim nastupom.

Ansambl narodnih plesova i pjesama Hrvatske Lado nacionalni je profesionalni folklorni ansambl osnovan 1949. godine, sa zadaćom i poradi istraživanja, prikupljanja, umjetničke obrade i scenskoga prikazivanja najljepših primjera bogate hrvatske glazbene i plesne tradicije. Vrhunski plesači, njih 37, koji su istodobno i izvanredni pjevači, s lakoćom se preoblikuju iz plesnog ansambla u ugledan folklorni zbor, a 15 odličnih glazbenika svira pedesetak tradicijskih i klasičnih glazbala. Sama riječ „lado” arhaična je, slavenska riječ, često korištena kao pripjev u starij obrednim pjesmama sjeverozapadne Hrvatske, a sinonim je za riječi dobar, drag, mio. Svojim repertoarom Lado predstavlja hrvatsku tradicijsku umjetnost na raskrižju kultura, obogaćenu mediteranskim, balkanskim, panonskim i alpskim utjecajima. Ansambl Lado posjeduje jedinstvenu zbirku izvornih narodnih nošnji iznimne vrijednosti i ljepote, i to više od 1200 kompleta. Neki su stari više od stotinu godina, zato Ansambl s pravom nazivaju i „putujućim muzejom”. Ono po čemu je Lado najprepoznatljiviji jest repertoar hrvatskih pučkih napjeva svjetovnog karaktera u kojem dolaze do izražaja različiti načini pjevanja, poput nazalnog, grlenog i brustonalnog, te regionalne glazbene specifičnosti kao što su, primjerice, istarska ljestvica, sinjska rera, hercegovačka ganga ili dalmatinska klapska pjesma. Za Lado su skladali mnogi glazbeni autori čiji se rad temelji na tradicijskome glazbenom izričaju, poput Emila Cossetta, Bože Potočnika, Ljube Stipišića Delmate, Tomislava Uhljaka, Joška Čaleta i dr. Uspješne nastupe Lada, od osnutka do danas, pratile su i mnogobrojne nagrade i priznanja, a u šest desetljeća postojanja Lado je proputovao gotovo cijeli svijet, dotaknuvši svih šest kontinenata, nastupajući na najvećim svjetskim scenama i koncertnim podijima, od Royal Albert Halla u Londonu, preko City Centra u New Yorku i Velikog Amfiteatra Sorbonne u Parizu, Mann Auditoriuma u Tel Avivu, Sydney Town Halla i Nakano Sun Plaza Halla u Tokiju. Prema oduševljenju publike, poznatih imena iz svijeta kulture, umjetnosti i politike, ali i prema ocjeni stručne kritike, Lado se svrstava među

najbolje folklorne ansamble u svijetu Osnivač Lada, njegov prvi i dugogodišnji umjetnički voditelj Zvonimir Ljevaković trajno je obilježio repertoar i stil Lada, sretno povezujući poznavanje baštine i sposobnost njezine umjetničke interpretacije. Otpočetka mu je uz glazbenu i plesnu neobično važna bila i likovna sastavnica, izražena prije svega u odabiru nošnji. Uza Zvonimira Ljevakovića treba istaknuti dr. Ivana Ivančana. To su osobe bez kojih Lado ne bi bio ono što je danas, no tu je i cijeli niz skladatelja, glazbenih pedagoga, etnomuzikologa, etnokoreologa i folklorista koji su pridonijeli izgradnji visokih umjetničkih dosega Ansambla, poput Emila Cossetta, Dinka Fia, Bože Potočnika, Marijana Makara, Ljube Stipišića Delmate, Tomislava Uhljaka, Joška Čaleta, Branka Šegovića, Vida Bagura, Ive Šulina, Hanibala Dundovića, Bojana Pogrmilovića, Dražena Kurilovčana i drugih.

Lado posjeduje mnoštvo kompleta narodnih nošnji iznimne vrijednosti i ljepote koji su prikupljeni u 60 godina djelovanja. Naime kako se postavljala određena koreografija na repertoar Lada, tako su prikupljane nošnje iz toga kraja, i to najčešće otkupom na mjestu istraživanja, a ako ih se nije moglo otkupiti, davalo ih se izrađivati prema izvornom uzorku. Katkada smo morali istraživati kako je pojedino tradicijsko ruho izgledalo, jer nije postojao nijedan sačuvan primjerak.

– Jedan od najstarijih primjeraka u našem fundusu je krčka ženska nošnja iz 1870-ih godina. Naravno, tako vrijedne nošnje zahtijevaju posebnu skrb i održavanje, te zahvaljujući brizi zaposlenih u fundusu narodnih nošnji, te brizi svih članova Ansambla, u tome i uspjevamo. Naime nošnje su za nas

svetinja! – veli ravnateljica Ansambla Ivana Lušić.

Lado je plesni folklorni ansambl, koji je istodobno i vrhunski folklorni zbor, a unutar ansambla djeluju i samostalna izvođačka tijela: muški vokalni sastav Vokalisti Lada, ženski zbor Ladarice i orkestar Lada. Ovakve iznimne izvedbene sposobnosti Ansambla čine Lado jedinstvenim na svijetu. Ansambl Lado na svojem repertoaru ima stotinjak koreografija i nekoliko stotina glazbenih brojeva svjetovnog i sakralnog karaktera iz raznih područja Hrvatske, te područja izvan Hrvatske, a u kojima žive Hrvati.

Lado na američkom kontinentu u listopadu 2009. godine

Lado će u listopadu imati veliku turneju u najprestižnijim dvoranama Washingtona, New Yorka, Pittsburgha, Clevelanda, Chicaga, Montreala, Ottawe i Toronta. Na početku turneje, 8. listopada, u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Washingtonu predstaviti će se hrvatsko-engleska monografija o Ladu.

Foto: László Tóth

Divojački vijenac iz Gornjega Četara u sisačkoj tvrđavi

PEČUH – U organizaciji tamošnjega Hrvatskog kazališta, koji već dugo njeguje vrlo dobru suradnju s Hrvatskim kazalištem u Mostaru, 5. lipnja u auli Hrvatsko-mađarskog obrazovnog centra glumci Lutkarskog kazališta iz Mostara izveli su „Šumu Striborovu” Ivane Brlić-Mažuranić. Jednu od najomiljenijih i najljepših priča iz glasovite zbirke „Priče iz davnine” zasigurno najpoznatije hrvatske dječje spisateljice uprizorio je s mostarskim glumcima redatelj Zvonko Festini. Za iznimnu likovnu i scenografsku atraktivnost predstave zaslužan je Luči Vidanović.

GARA – Zlatna diploma. Dugogodišnji garski učitelj i čelnik naselja Marko Zegnal u povodu 50. obljetnice stjecanja učiteljske diplome dobio je Zlatnu diplomu, koju su mu ovih dana u krugu obitelji u Gari uručili njegovi bivši učenici Joso Ostrogonac, predsjednik Saveza Hrvata u Mađarskoj, i Angela Šokac Marković, predsjednica Bačvanskog ogranka SHM-a. Diplomom, koja je datirana 30. travnja 2009. godine, izdala je Visoka škola za izobrazbu učitelja i odgojitelja Sveučilišta Eötvös Loránd u Budimpešti.

Rođen u Gari 1927. godine, Marko Zegnal pripada prvom naraštaju naših učitelja koji su nakon II. svjetskog rata i završenog učiteljskog tečaja u Pečuhu započeli pionirski rad oko organiziranja naših škola diljem Bačke i Baranje. Nakon Mohača i Kačmara, 1956. godine vraća se u rodnu Garu gdje radi kao učitelj i ravnatelj Đačkog doma. Međuvremeno je 1957. stekao diplomu učitelja u našoj Hrvatsko-srpskoj učiteljskoj školi u Budimpešti. Kao učitelj radi do 1973. kada postaje čelnikom sela, odnosno Mjesnog vijeća, sve do svog umirovljenja 1984. godine. Danas živi sa suprugom u Gari, a ove će godine proslaviti 82. rođendan.

S. B.

Foto: Smilja Zegnal Farago

HKD Kajkavci u Brdovcu

Peti put smo nastupali u Brdovcu u Hrvatskoj, a to je bio naš deseti susret s KUD-om Januševac. Krenuli smo iz Umoka 29. majuša, u petak, a stigli smo u Brdovec otpodne, kade su naši domaćini, kako uvijek, tako i sada, srdačno nas primili. U petak navečer je bio kulturni program, u kom su s nami skupa nastupali pjevački zbor i plesači KUD-a Januševac. Naši folklorišti su prikazali tri koreografije: Tance iz Like, Medjimurja i Zagorja. Tamburaški sastav prvi put je svirao pod peljanjem Adama Horvata, a u prvom dijelu programa prez našega bivšega dirigenta Ivana Sallmera. Na kraju našega muzičkoga bloka odsvirali smo vlašće skladbe, uz ostalo i dva kola: Antunovo kolo za spominak Antuna Tune Barića i Joškino kolo u čast našega predsjednika Hrvatske manjinske

samouprave Joška Jurinkovića. Publika je bila fantastična, pjevala je s nami skupa refrene jačak. Neke od tih pjesam prvi put smo svirali ovom prigodom, koje su snimljene i na četvrtu CD-ploču ka će biti vrijeda predstavljena u našem selu.

Drugi dan našega boravka smo putovali na hodočasno mjesto, u Mariju Bisticu, kade smo nazočili na svečanoj maši i pohodili sveto mjesto. Navečer, kot i prvi dan, zabavljali smo se s našimi prijatelji skupa sve do zore. Nedilja je pak pozvala nas domom za još jednim uspješnim sastankom s našimi prijateljima. Uskoro ćemo se ponovo sresti jer delegacija KUD-a Januševac će s nami proslaviti 21. augustuša desetljetni jubilej postojanja tamburaškoga sastava Kajkavci.

Foto i tekst: Adam Horvat

BAĆINO – Dan sela. U povodu blagdana Svetog Ivana Krstitelja, koji racki Hrvati nazivaju Ivandanom, već po tradiciji, i ove godine, najbliže subote, 27. lipnja, u Baćinu je priređen Dan sela. Kako nas je obavijestio predsjednik Hrvatske manjinske samouprave Franjo Anišić, na mjesnome športskom igralištu ponovno je organiziran cjelodnevni zabavni, kulturni i športski program za djecu, mladež i odrasle. Prije podne održani su ribička natjecanja, nogometni susreti i razni zabavni programi za djecu. U okviru popodnevnoga kulturnog programa na otvorenoj pozornici s hrvatskim plesovima i pjesmama nastupili su članovi školske folklorne skupine, a u večernjim satima sa slavonskim plesovima omladinski KUD „Vodenica”, u pratnji TS „Racke žice” iz Dušnoka, koji je nakon nastupa svirao i plesačnicu.

S. B.

Foto: Marija Takač

Antunovo u Baji

Susret hrvatskih crkvenih zborova

Pjevački zbor iz Dušnoka

U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave grada Baje, povodom blagdana Svetog Antuna Padovanskog, zaštitnika istoimene župe, u nedjelju, 14. lipnja, u nekadašnjoj franjevačkoj crkvi priređen je zaredom treći Susret hrvatskih crkvenih zborova.

Susret, već po tradiciji, započeo je misnim slavljem na hrvatskom jeziku koje je u 11 sati služio fra Ivan Holetić iz Subotice. Osvrnuvši se na život Svetog Antuna, u svojoj prigodnoj propovijedi on uz ostalo reče kako slavimo Božjeg čovjeka, jednog od najvećih svetaca. «On je primjer što čovjek može biti, što čovjek može postati, ali i što čovjek može ostvariti. Slijediti Gospodina uvijek, i dokraja» – naglasio je fra Ivan Holetić.

Župna crkva ispunjena je vjernicima koji su, osim iz Baje, došli i iz okolnih naselja, a kao posebnost ovogodišnjega slavlja može se navesti da se ove godine obilježava i 800. obljetnica Franjevačkog reda. Svetkovinu bunjevačkih Hrvata zabilježile su i kamere Hrvatske televizije iz Osijeka.

Na kraju mise okupljenima se obratio i

župnik Mathias Schindler koji je uz ostalo naglasio kako su, uz Nijemce, i bunjevački Hrvati misom obilježili blagdan Svetog Antuna. On je ujedno pozdravio generalnu konzulicu Republike Hrvatske u Pečuhu Ljiljanu

Misno slavlje predvodio je fra Ivan Holetić iz Subotice

Pjevački zbor iz Baje

Pjevački zbor iz Baje prije mise ispred župne crkve Svetog Antuna Padovanskog

Dio okupljenih vjernika

Pancirov, te je zahvalio fra Ivanu Holetiću koji svakoga mjeseca redovito služi misno slavlje na hrvatskom jeziku. Podsjetivši na to da u Baji znaju zajedno slaviti Hrvati, Nijemci i Mađari, on je u povodu župnoga proštenja pozdravio sve sudionike i poželio im da još dugo godina mogu zajedno slaviti.

U ime organizatora okupljene je pozdravio Šandor Pančić, predsjednik Hrvatske manjinske samouprave grada Baje, i ujedno najavio Susret crkvenih zborova.

Osim bačvanskih zborova iz Dušnoka, Kačmara, i domaćina iz Baje, koji su pjevali u izvornoj bunjevačkoj nošnji, Susret su svojim pjevanjem uljepšali i gosti iz Baranje, članovi Pjevačkoga zbora Augusta Šenoae iz Pečuha. Nakon toga druženje je nastavljeno uza zajednički objed.

S. B.

Jedan od najvećih regionalnih školskih priredaba u Pomurju još je uvijek Susret hrvatskih pomurskih škola, koji je organiziran u duhu hrvatskoga jezika, narodopisa, kulture i športa. Ove je godine priređen 11. lipnja u Osnovnoj školi „Nikola Zrinski” u Keresturu. Prvi susret pomurskih škola 1975. g., još nazvan Narodnosnim danom, bio je organiziran u okružnoj školi u Serdahelu, kao susret pionira hrvatskih škola, a priređivao se svake druge godine naizmjenično u hrvatskim okružnim školama, jednom u Serdahelu, a jednom u Keresturu. Tijekom desetljeća način priređivanja se mijenjao, nakon društvenih promjena porastao je broj samostalnih škola i Susret se priređivao svake godine naizmjenično u raznim hrvatskim školama. Od prethodne godine redosljed susreta vratio se u staru kolotečinu, priređuju ga opet samo okružne ustanove, naime opadanjem broja djece, područnim školama s malim osobljem bio bi to problem. Bez obzira na manje promjene svrha susreta još je uvijek prvenstveno gajenje hrvatskoga jezika, kulture, međusobno druženje djece i pedagoga istih korijena.

Upravo je to spomenula i ravnateljica domaće ustanove Anica Kovač u svojim pozdravnim riječima nakon što su se sudionici Susreta poredali iza svojih tablica. Nažalost, njihov broj sa zatvaranjem škola se smanjuje, no bez obzira sudionici su još uvijek iz sedam hrvatskih naselja, koje simboliziraju krugovi na zastavi susreta, koja se na kraju priredbe predaje učenicima sljedeće ustanove da ju čuvaju do idućeg susreta.

Redosljed događanja dana svima je već poznat, svečano otvaranje, doručak, natjecanja, druženje, proglašenje rezultata i svečano zatvaranje, no među programima uvijek ima nešto novo. Da bi se trema zbog natjecanja smanjila, učenici domaće ustanove predstavili su koreografiju pomurskih i međimurskih plesova, što je uvježbala s njima učiteljica Henrieta Novak.

Pobjednici kviza u nižim razredima – Mlinarčani

Susret pomurskih škola u Keresturu

Slijedila su natjecanja, svi sudionici mogli su se dokazati u disciplinama koje najviše vole: u pjevanju, crtanju, znanju hrvatskoga jezika, nogometu, igrama spretnosti.

Najomiljenije natjecanje među učenicima uvijek je hrvatski kviz. Šaljivi zadaci, križaljke, testovi o Hrvatskoj i o Pomurju obuhvaćali su cjelokupno gradivo poznavanja svog zavičaja i matične domovine. Za niže razrede bilo je jednostavnije, trebalo je predstaviti školu, slagati riječi od slova, crtati po uputama, potražiti kukavičje jaje, ispraviti tekst. Rješene zadatka nadzirao je ocjenjivački sud sastavljen od članova mjesnoga pjevačkog zbora.

U višim razredima zadani su teži zadaci, pismo glagoljice, osmosmjerke, pričanje o slici, poznavanje životinja, razumijevanje teksta i križaljke, no najboljim učenicima iz jezika to nije bilo teško riješiti.

Tremu su imali i učenici na natjecanju u pjevanju, jer ipak nije lako pjevati solo pred ocjenjivačkim sudom. Svi su natjecatelji nastupali s izvornim hrvatskim pučkim pjesmama. Vješti slikari trebali su crtati o nekome hrvatskom običaju, bilo kojom tehnikom. Nastala su djela flomasterom, masnom kredom, kolažem, prašnom kredom raznih motiva. Neki su nacrtali bojanje pisanica, neki berbu grožđa, svadbu ili kakvu seosku priredbu. Svake godine učenici trebaju izraditi neki natjecateljski rad vezan uza svoju regiju. Ovaj put trebalo je napraviti maketu crkve svog naselja. Kreativnost djece nije poznavala granice, izrađene su makete od šibica, kartona, drvenih štapića; odista su sličile na dane zgrade.

Najvećma očekivani dio je proglašenje rezultata, tko je bio najspretniji, ili tko je imao sreću, kreativnost i izdržljivost u raznim natjecanjima, a očekivali su i nagrade. Koji su

se natjecali u športskim disciplinama, dobili su neku športsku opremu, a u drugim natjecanjima nagrada je bila neka oprema za školu, pobjednici kviza pak dobili su polugodišnju pretplatu Hrvatskoga glasnika.

Rezultati natjecanja:

Hrvatski kviz u nižim razredima: 1. mjesto Mlinarčani, 2. mjesto Sumartonci, 3. mjesto Keresturci.

Hrvatski kviz u višim razredima:

1. mjesto Serdahelci, 2. mjesto Keresturci.
Nogomet za niže razrede:

1. mjesto Keresturci, 2. mjesto Serdahelci, 3. mjesto Sumartonci.

Nogomet za više razrede:

1. mjesto Serdahelci, 2. mjesto Keresturci.

Natjecanje u vještini: 1. mjesto Keresturci, 2. mjesto Mlinarčani, 3. mjesto Serdahelci.

Natjecanje u pjevanju odvijalo se u četiri kategorije: 1–2. razred: 1. mjesto Bernadeta Turul, 2. mjesto Estera Radmanić, 3. mjesto Jože Ciceli; 3–4. razred: 1. mjesto Kiti Ševelik, 2. mjesto Marcel Tanai, 3. mjesto R. Rodek; 5–6. razred 1. mjesto Dorina Rulek, 2. mjesto Dalma Rodek, 3. mjesto Evelin Tot; 7–8. razred 1. mjesto Žužana Kos, 2. mjesto Blaž Bodiš, 3. mjesto Melita Kuzma.

Natjecanje u crtanju također u četiri kategorije: 1–2. razred 1. mjesto Erik Tulezi, 2. mjesto Dorotea Nikli, 3. mjesto Fani Kutaši; 3–4.razred 1. mjesto Brigita Kodela, 2. mjesto Petar Doboš, 3. mjesto Juliana Takač; 5–6. razred 1. mjesto Reka Kanižai, 2. mjesto Dalma Vuk, 3. mjesto Evelin Tot; 7–8. razred 1. mjesto Vivien Džupin, 2. mjesto Mercedes Kuzma, 3. mjesto Nora Domonkoš; posebnu nagradu je dobila Laura Medli.

beta

Idemo na izlet!

Svake godine odgajateljice „MK” vrtića organiziraju za djecu poludnevni izlet. Tako je bilo i ove godine, ovaj put smo išli u selo Maću (Matty).

U ponedjeljak, 8. lipnja, djeca su trebala stići u vrtić do 7 sati, kako bi mogla doručkovati prije polaska. Autobus je došao po nas za 8 sati. Svi smo bili ushićeni dok smo se ukrcavali u autobus, i znatiželjni kako će nam biti na salašu „Lantoš”. Poslije dugotrajne kiše, na našu radost, sunce je sijalo i grijalo. Djeca su uživala u putovanju bez roditelja, pa su za vrijeme vožnje otpjevala cijeli repertoar pjesama. Vlasnik „Lantoša” nas je čekao. Leptiri, Tulipani, Bubamare (skupine) posebno su posjećivali razna mjesta. Najprije smo pogledali životinje (magarac, svinja, zec, perad itd.), i ponovili što smo dosada učili o njima. Bilo je i takvih životinja (magarac, zec) koja su djeca hranila sijenom, mrkvom.

Kad smo pogledali sve životinje, jedan konjušar nas je čekao s upregnutim konjima i velikim kolima, na koja je stala cijela skupina. Djeca su veoma uživala u vožnji, čak su i zapjevala.

Put je bio kratak do sela i nazad, ali su i ostale skupine čekale vožnju. Kad smo se vratili na salaš, tamo nas je čekao lijep smeđ konj kako bi ga djeca pojedinačno uzjahala. Gotovo je svatko okušao svoju hrabrost i vještinu. Mnogo je trebalo čekati da svatko dođe na red. U blizini je bila šupa puna slame; vlasnici su dopustili djeci, dok čekaju, da se valjaju i bacaju slamu, na njihovu najveću radost. Kad su sve tri skupine prošle te „postaje”, svi smo se okupili na velikom igralištu, gdje su djeca malo jela, pila i mnogo se igrala na klackalici, ljuljači, toboganu itd.

Pomalo umorni, ali s jako puno doživljaja smo se vraćali u vrtić, gdje nas je čekao ručak, i zavrijeđeno odmaranje. Djeci smo obećali da ćemo i nagodinu tražiti tako lijepo mjesto kao što je salaš „Lantoš”.

Ovim putem zahvaljujemo Javnoj zakladi hrvatskog odgoja i naobrazbe u Pečuhu i Pečuškoj hrvatskoj samoupravi što su nam financirale putni trošak i ulaznice.

Janja Šimo Bošnjak
odgajateljica pečuškoga
Hrvatskog vrtića Miroslava Krležu

MALA
STRANICA

Izradila: Dijana Kovačić
iz Fičehaza

Lijepom Našom – Osijek

Osijek, glavni i najveći grad Slavonije, smješten je na desnoj obali rijeke Drave, dvadeset i dva kilometra od njezina ušća u Dunav. Srednjovjekovni se Osijek razvio nešto zapadnije od rimske Murse, na prostoru današnje Tvrdje; pisani izvori Osijek spominju tek 1196. godine. Tijekom srednjovjekovlja Osijek se sastojao od utvrđenog kaštela i varoši, a bio je u posjedu raznih feudalnih obitelji. Gradom je najdulje vladala obitelj Korog. Godine 1809. proglašen je slobodnim kraljevskim gradom. Grad se prometno bolje povezuje uvođenjem novoga prijevoznog sredstva – konjskog tramvaja, 1884. godine. Bio je to prvi konjski tramvaj južno od Beča i Budimpešte. Osijek sada ima 115-ak tisuća stanovnika i mnogo ustanova. Njegova visokoškolska ustanova, osnovana 1707. g., dobila je status sveučilišta 1975. g., a poslije dobila ime Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera. Unutar ustanove djeluju razni fakulteti.

Jedan od očuvanih arhitektonskih znamenitosti jest župna crkva Sv. Petra i Pavla, građena od 1894. do 1898. godine, prema nacrtima njemačkog i bečkog arhitekta, i to na poticaj najpoznatijeg Osječanina, biskupa Josipa Jurja Strossmayera. Zidana je u neogotičkome stilu, fasadnom opekom, i to čak s tri milijuna njih, s visokim tornjem. Godine 1907. osnovano je Hrvatsko narodno kazalište.

Godine 1877. utemeljen je gradski muzej. Muzej Slavonije jedna je od najstarijih, a po veličini zaklade i najvećih muzejskih ustanova u Hrvatskoj. Osnovan je 1877. kao „Muzej slobodnoga i kraljevskoga grada Osijeka”, darovanjem bogate zbirke novca, oružja i medalja osječkog sakupljača starina, veletrgovca Franje Sedlakovića.

*Katedrala Sv. Petra
i Pavla*

SANTOVO – Prigodni kulturni program. Već po tradiciji, pred kraj školske godine Hrvatski vrtić, osnovna škola i učenički dom u Santovu priređuje cjelovečernji prigodni kulturni program, s 25 programskih točaka, koji je ove godine održan u srijedu, 10. lipnja. Kinodvorana mjesnog doma kulture i ovoga puta ispunjena je do posljednjega mjesta roditeljima, bakama i djedovima, te brojnim mještanima, a svojom nazočnošću završni godišnji program Hrvatske škole uveličali su predstavnici generalnog konzulata Republike Hrvatske u Pečuhu, generalna konzulica Ljiljana Pancirov i treća konzulica za kulturu, obrazovanje i znanost Katja Bakija. Nakon pozdravnih riječi ravnatelja Jose Šibalina, uslijedio je sadržajan dvosatni program učenika škole s plesovima, pjesmama, recitacijama, igrokazima i glazbenim nastupima pretežito na hrvatskom, ali i na mađarskom jeziku. Svojim nastupom posebno su oduševili članovi tamburaške škole pod vodstvom Attila Csuraia, koja je pokrenuta potkraj veljače, a broji dvadesetak članova od 1. do 8. razreda. Bio je to njihov prvi nastup, a publika ih je nagradila velikim pljeskom. Oduševila je i „velika” folklorna skupina pod vodstvom Evice Čatić Kozić, koja je, osim drugih baranjskih i bačvanskih šokačkih plesova, na kraju programa prvi put pred domaćom publikom prikazala Santovački šokački svatovac.

S. B.

Hrvatsko veselje u Bizonji koncertom majuša

*Na hrvatske dane svako ljeto se pripravlja i najmladji iz čuvarnice.
Na slici dica s odgojiteljicom Evom Šmatović*

Na kraju miseca majuša opet su svečevali Hrvati na svojoj tradicionalnoj priredbi u Bizonji, iako je ljetos orijaška priredba smanjena na dvodnevno slavlje. U petak, 29. majuša, peljajuću ulogu su dobila dica i njevo hrvatsko znanje u čuvarnici ter Dvojezičnoj školi. U kulturnom domu Marijana Kovač iz Bate je povidala bizonjsku priču „Tri bijele vile“, a učenici 4. razreda su odigrali glavne uloge. Ovu, u tom dijelu jako poznatu, povijest imali smo priliku viditi na bizonjskoj pozornici prlje nekoliko ljet, onda još u izvedbi mjesne folklorne grupe. Večernji skup „Kultura u obiteljskom krugu“ je pozvao ljude u susret trih familijov, Litrešić, Sekelj, Radak, da se stanovnici približavaju tim meštrijam, hobbijem i zvanjem kimi se bavu dotični kotrigi obitelji, svim nam na diku i ponos, jer zaistinu je rijetko da se na kupu najdu koreograf, sakupljač narodnoga blaga, šivalja narodnih nošnjev, modna dizajnerica, strastveni tamburaš i uz to i uspješni mladi pjevač.

Drugi dan je svečevanje nastavljeno s velikim kulturnim spektaklom, iz čega pravoda nije falio ni Medjunarodni folklorni ansambl, pod peljanjem zagrebačkoga stručnjaka folkloru Nenada Breke. Ne moremo prešutiti ni činjenicu da med člani MFA su i mladi tancoši, tamburaši iz Bizonje, ki uz svirku rado se zanimaju i za tanac u ovom društvu. Dica mjesne čuvarnice i ljetos su svojim slatkim programom izazvala burni aplauz kot i školari, tamburaši ke je u ovom školskom ljetu uvježbala Aliz Radić. Ovom prilikom su imali drugi nastup s velikim uspjehom. Jačkarni zbor Jorgovan je jačio uz ostalo i pjesmu „Stari grad“ ku su pratili tancoši 4. razreda s posebnom koreografijom Tilde Kőrösi, ka je bila i glavna organizatorica cjelokupnoga programa.

Dvodnevna manifestacija je završena velikim balom uz svirku mladih iz Hrvatskoga Jandrofa (Slovačka).

-Tiho-

Foto: Kladija Šmatović

MOHAČ – U suorganizaciji Saveza Hrvata u Mađarskoj, Udruge baranjskih Hrvata i Čitaonice mohačkih Šokaca, 3. i 4. srpnja priredit će se Hrvatski kulturni i gastronomski susret u Mohaču. U petak, 3. srpnja, s početkom u 17 sati u Muzeju Dorottya Kanizsai (Városház u. 1) bit će otvorenje izložbe «Pranje na Dunavu», čiji sadržaj čine predmeti i fotografije vezani uz taj običaj te jedna stranica novine izdane 1923. godine u Švedskoj, koja je posvećena Mohaču. Izložbu će otvoriti Tünde Minorics, etnograf. U subotu, od 14 sati je okupljanje sudionika u Šokačkoj čitaonici te polazak na pranje u Dunavu, a od 15 sati i 30 minuta kulturni program u kojem nastupaju: KUD «Zora» iz Mohača, Ženski pjevački zbor iz Vršende, Tamburaški sastav «Šokadija» iz Mohača, Santovačko izvorno kulturno društvo, Tamburaški sastav iz Duboševice i izvorna skupina mohačkoga Šokačkog kera. Program se završava zabavom uz dobru glazbu.

PEČUH – Od 9. do 12 lipnja u Osječko-baranjskoj županiji i u nizu njezinih naselja održan je I. Surduk festival. Međunarodni je to događaj koji su organizatori zamislili kao spoj umjetnosti i vina, tradicije i običaja, kulture te gastronomije. Tako je u sklopu Festivala u Muzeju Slavonije u Osijeku otvorena izložba pod naslovom „Baranja – sjećanje na izgubljeno vrijeme”. Surduk festival u četiri dana trajanja odlikovao je niz događanja, tako i sajam baranjskih vina kojemu su sudjelovali i poznati vinari iz Mađarske. Poznate vinske ceste od Karranta, Kamenca, Zmajevca, Kotline, Suze i Kneževih Vinograda zanimljivo su eno-gastro-nomsko odredište. U sklopu Festivala nastupio je i poznati hrvatski gajdaš iz Mađarske Andor Véghe te skupina Zengő iz Pečuha.

Treći put Zemaljski hrvatski nogometni turnir „Stipan Pančić” u Budimpešti

U zajedničkoj organizaciji Hrvatske manjinske samouprave na Majdanu (Kőbánya) te Hrvatske samouprave grada Budimpešte, u subotu, 13. lipnja, treći put je priređen Zemaljski hrvatski nogometni turnir „Stipan Pančić” u Budimpešti, točnije u HOŠIG-ovoj športskoj dvorani.

To je zapravo 13. susret domaćih i inozemnih hrvatskih i mađarskih nogometnih momčadi. Naime poticatelj utemeljenja turnira s imenom bivšega, prije tri godine neočekivano preminuloga profesora Stipana Pančića bila je naša i većinska mjesna samouprava na Majdanu. Povod takve odluke – osim športskog nadmetanja – bilo je stvaranje dobrih prijateljskih odnosa i druženja te napose odavanje pijeteta, časti bivšemu hrvatskom zastupniku koji je tijekom svoga društveno-političkog i kulturnog djelovanja hvalevrijedno pridonosio učvršćivanju odnosa između dviju susjednih zemalja i njezinih naroda.

S početkom u 10 sati, nakon intonacija državnih himni Republike Hrvatske i Republike Mađarske te jednodimnutne šutnje u čast nositelju imena Turnira, u zastavama ukrašenoj dvorani, uz plamen svijeće, pokraj cvijećem ukrašenoga stola s fotografijom Stipana Pančića i brojnih trofejnih pehara, srdačne riječi dobrodošlice sudionicima je uputila predsjednica Hrvatske samouprave grada Budimpešte i XI. okruga, ravnateljica Anica Petreš Németh. Pozdravila je stotinjak igrača i okupljenih gostiju, među njima i suorganizatora, veleposlanika Republike Hrvatske u Budimpešti mr. sc. dr. Ivana Bandića, dogradonačelnika mjesne samouprave Csabu Szásza, predsjednika naše samouprave Matu Filipovića, počasnoga gosta, roditelja nositelja imena Turnira Stipana Pančića iz Santova te profesionalnog suca Lajosa Illu i mladog medicinskog pomoćnika Roberta Sumrona.

Odazvale su se momčadi iz Santova, Kačmara, Sumartona, Dušnoka, iz glavnoga grada tri ekipe (Veleposlanstvo RH, Budimpešta I i Budimpešta II), momčad iz zbratim-

ljenog Trogira i Mostar-Hercegovina iz Republike Bosne i Hercegovine. Zahvaljujući svima na odazivu, istaknula je zaslugu odgovornog za provedbu Turnira, zastupnika Stipana Kovačeva, te zaželjela uspješno i bezozlježno „fer plej” športsko nadmetanje.

Svečano otvaranje 13. nogometnog turnira pozdravili su i Csaba Szász, roditelj Stipan Pančić i Mate Filipović.

Pošto je dogovoreno da se utakmice odvijaju po 15 minuta i u tri (A, B, C) skupine, slijedila je početna utakmica Budimpešta I – Sumartona, koja je završena sa 5 : 4. Sljedeći rezultati: Trogir – Veleposlanstvo 10 : 3; Budimpešta II – Kačmar 10 : 2; Sumarton – Santovo 7 : 1; Mostar-Hercegovina – Trogir 9:2; Dušnok – Kačmar 10 : 2; Santovo – Budimpešta I 2 : 9; Veleposlanstvo – Mostar-Hercegovina 1 : 14 i Budimpešta – Dušnok 2 : 2.

Nakon vrednovanja postignutih rezultata, Anica Petreš Németh uručila je nagrade: pehar za treće mjesto momčadi Budimpešta I, drugo mjesto pripalo je lanjskom prvaku Dušnoku, a prvo mjesto, s prijelaznim peharom, ovaj put je osvojila ekipa gostiju Mostar-Hercegovina iz BiH. Prijelazni pehar obitelji „Pančić” za „fer plej” pripao je Kačmaru, najmlađoj momčadi Turnira. Spomenicu najboljeg igrača Turnira preuzeo je Dušnočanin Atila Kapitanj, a daljnje spomenice dodijeljene su momčadi Budimpešta II, Santovu i ostalim ekipama.

I dok su momčadi jedne drugima čestitale, imali smo prilike da u obliku kraćeg intervjua saznamo kako je došlo do gostovanja hrvatskih športaša Mostar-Hercegovina. Mladi igrač Toni Bandić rekao je sljedeće: Informaciju o Zemaljskome hrvatskom nogometnom turniru zapravo smo saznali od Veleposlanstva Republike Hrvatske u Budimpešti, odnosno osobno od veleposlanika Ivana

Bandića. Budući da nas je ta vijest zanimala i ujedno obradovala, riješili smo da iskoristimo mogućnost sudjelovanja. Dobivši pozitivan odgovor za prijavljivanje, u petak, 12. lipnja, zajedno s ekipom iz Trogira, našli smo se u Budimpešti, u hrvatskome Đačkome domu. Došli smo iz naseobine Gruda koja je od Budimpešte udaljena oko 700 km i koja se nalazi nadomak Mostaru, stoga se i zovemo Mostar-Hercegovina. Inače i naš i vaš veleposlanik Ivan Bandić također je zaigrao s nama, i to, kako se i pokazalo, uspješno. Kako i sami vidite, zaigrali smo u majicama Agrocora koje nam je poklonio športski Klub „Hajduk”. Mi smo svi dobri prijatelji koji tjedno i po dva puta treniramo te igramo jedni s drugima, športski zanesenjaci, amateri. Dosada smo jednom gostovali u Švicarskoj, gdje se također odvijao jedan hrvatski nogometni turnir. Toliko o našoj ekipi. I ovim bi putem u ime svih nas koji smo došli iz Bosne i Hercegovine, zahvalio organizatorima, našim dragim domaćinima na svesrdnom gostoprimstvu, u čijem smo se krugu osjećali prijateljski i veoma ugodno. Prvi naš boravak u mađarskoj metropoli bio je za sve nas izvrstan. U nadi da ćemo se nagodinu – braneći prijelazni pehar – ponovno sresti, i ovim putem čestitamo pobjednicima, među također dobrima, najboljima, na uspješno osvojenom prvom mjestu, odnosno prijelaznom peharu Zemaljskoga hrvatskog nogometnog turnira „Stipan Pančić” u Budimpešti.

Ista je večer u blagovaonici našega Đačkoga doma, uza zajedničku večeru i uz hercegovačke zabavne pjesme protekla u veseloj atmosferi i prijateljskom druženju.

Marko Dekić

SPLIT – U organizaciji Hrvatskoga nogometnog saveza, od 19. do 21. lipnja u Splitu je održano II. Europsko prvenstvo autohtonih Hrvata, na kojem je ove godine sudjelovalo osam momčadi, tako i momčad Hrvata iz Mađarske, 18 igrača, čiji je izbornik bio Ivan Gugan. Prvenstvu su sudjelele reprezentacije hrvatskih nacionalnih manjina iz Austrije, Crne Gore, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije i Vojvodine (Srbija). Prvenstvo je održano u organizaciji Hrvatskoga nogometnog saveza, Hrvatske matice iseljenika i MVPEI, odnosno Povjerenstva za organizaciju natjecanja hrvatskih klubova u Europi i nacionalnih manjina koje niz godina uspješno djeluju u sklopu HNS-a. U završnici prvenstva igrala je momčad Hrvata iz Austrije s momčadi iz Slovenije. Pobjednik je prvenstva momčad Hrvata iz Slovenije, treći su Hrvati iz Vojvodine, a četvrti Hrvati iz Slovačke. Slovenci su nakon rezultata 0 : 0 do pobjede došli boljim izvođenjem jedanaesteraca, pa pobijedili s 4 : 3. Na Drugom europskom prvenstvu autohtonih Hrvata u Splitu nogometna reprezentacija iz Mađarske, na čelu sa izbornikom Ivanom Guganom, osvojila je peto mjesto. Pobjednik ovog natjecanja u Splitu stječe pravo natjecati se na prvenstvu Europe svih klubova s hrvatskim predznakom, tj. ono pravo veliko Europsko prvenstvo. Pobjednik toga prvenstva, koje će se održati sljedeće godine u Švicarskoj, 2011. godine odlazi u Sidney na svjetsko prvenstvo. U ekipi Hrvata iz Mađarske bili su: Nikola Ištoković, Zsolt Pincehelyi, Blaško Berki, Marko Heinrich, Oskar Bolla, David Šimara, Marko Saller, Josip Jagica, Zoltan Bolvai, Milan Tomin, Gabor Balaž, Arnold Vanjur, Petar Kuzma, Gabor Steiner, Norbert Rodek, Andrija Hideg, Miroslav Ždral.

ZAGREB – Albanski premijer Sali Berisha 25. lipnja svečano je otvorio autocestu koja povezuje Albaniju s Kosovom i pritom je izjavio da otvara „koridor albanskog naroda”. Dionicu ceste dugačku 60 kilometara, čija je vrijednost 1,4 milijarde dolara, a koja povezuje središnju Albaniju s Kosovom, izgradio je američko-turski konzorcij Bechtel-Enka. Turski premijer Tayyip Erdogan također je nazočio svečanom otvaranju. „Ovim koridorom dokončana je podjela albanskog naroda”, rekao je Berisha.

Poplave i na Pinki

Broj mrtvih u poplavama koje su pogodile srednju Europu svakodnevno raste. Velike poplave u istočnoj Češkoj odnijele su mnogo života, a teško je stanje i u Poljskoj, Austriji te u Mađarskoj vodostaj Dunava i u Budimpešti. Dok se voda povlači, ispumpava se, čiste se podrumi puni blata i mulja. Među područjima najteže pogođenima poplavama u Mađarskoj prošloga tjedna bio je grad Szentgotthárd na granici s Austrijom. Teško je stanje i uz Muru kod Murskoga Središća, a i Drava je nabujala.

Kukurica i krumpļjini su pod vodom pri Wagnerovi